

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TECHNOLOGIJŲ IR INOVACIJŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-1414 2, 6, 10, 11, 14, 18, 19, 21, 23, 25, 26 IR 27 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR
STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 14, 18 IR 84 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SMULKIOJO IR
VIDUTINIO VERSLO PLĖTROS ĮSTATYMO NR. VIII-935 8 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
TAP Nr. 21-1564 – 21-1566 ;TAIS Nr. 21-31170(2)**

2021-10-28 Nr.NV-2699

Vilnius

Ypatingos skubos tvarka įvertinę 2021 m. spalio 27 d. Vyriausybės kanceliarijai pateikto Lietuvos Respublikos technologijų ir inovacijų įstatymo Nr. XIII-1414 2, 6, 10, 11, 14, 18, 19, 21, 23, 25, 26 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau- Projektas), Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 14, 18 ir 84 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – MSĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo Nr. VIII-935 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – SVVPI projektas) atitiktį Konstitucijai, įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atkreiptinas dėmesys, kad Projektas (ir jo lyginamasis variantas) parengtas nesilaikant Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, todėl teisės technikos aspektu turėtų būti tobulinamas iš esmės (pvz., įrašytinas Projekto pavadinimas, atsisakytina Projekto 1 str., kuriuo keičiamas Technologijų ir inovacijų įstatymo (toliau - keičiamas įstatymas) pavadinimas; Projekto 2 str. keičiamo įstatymo 2 str. dėstyti ne nauja redakcija, o turėtų būti keičiamos atskiros jo dalys; Projekto 6 str. 4 d. išskirtina į dvi atskiras dalis, kurių vienoje nustatyti, koks keičiamo įstatymo 14 str. 2 d. punktas koku laikomas, kitoje – keistinas naujai pernumeruotas keičiamo įstatymo 14 str. 2 d. punktas; keičiamo įstatymo 25-27 str. turėtų būti pripažinti netekusiais galios, kaip neaktualūs (žr. Projekto 11 ir 12 str.), o Projekto 11 str. dėstomos keičiamo įstatymo 25 str. nuostatos turėtų būti dėstomos, kaip Projekto atskiro straipsnio nuostatos). Pastaba aktuali ir MSĮ projektui (pvz., įstatymo pavadinime žodis „ĮSTATYMAS“

turi būti nukeliamas į kitą eilutę, MSĮ projekto 2 str. nekorektiškai keičiamas Mokslo ir studijų įstatymo 18 str., kuris yra pripažintas netekusiu galios) ir SVVPĮ projektui.

2. Atsižvelgiant į Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. 2 d. įtvirtintą aiškumo principą, reiškiantį, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, keičiamo įstatymo 2 str. 5 d. tikslintina, nurodant, kokie subjektai šioje sąvokoje turimi mintyje (atitinkamai ir šio straipsnio 6 d.) bei koks yra sąvokos „prieinamas“ turinys. Atkreiptinas dėmesys, kad keičiamo įstatymo 2 str. 5 ir 6 d. apibrėžtų sąvokų keitimas turi būti įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka (žr. Seimo statuto 135 str. 3 d. 10 p.).

3. Keičiamo įstatymo 6 str. 2 d. tikslintina, vietoje šnekamosios kalbos sąvokos „šalis“ nurodant sąvoką „valstybė“.

4. Keičiamo įstatymo 10 str. 1 d. nustatoma, kad Mokslo, technologijų ir inovacijų taryba (toliau – Taryba) sudaroma padėti Vyriausybei *koordinuoti* strateginius, sisteminius ir tarpinstitucinius *sprendimus*, reikalingus sukurti veiksmingas ir efektyvias prielaidas mokslo, technologijų ir inovacijų politikai formuoti ir įgyvendinti. Atsižvelgiant į tai, kad koordinuoti galima tam tikrus *veiksmus* (veiklą), ši nuostata tikslintina. Be to, pažymėtina, kad Taryba galėtų padėti Vyriausybei tik tose srityse (vykdant tokias veiklas), kurios priskirtos Vyriausybės kompetencijai pagal Vyriausybės įstatymą. Atkreiptinas dėmesys, kad remiantis Vyriausybės įstatymo 22 str. 3 p., Vyriausybė koordinuoja ministerijų ir Vyriausybės įstaigų, kitų Vyriausybės įsteigtų biudžetinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Vyriausybė, veiklą. Pagaliau, nustatant Tarybos kompetenciją šioje srityje turėtų būti užtikrintas Tarybos ir Vyriausybės kancleriui priskirtų funkcijų šioje srityje atskyrimas (nedubliavimas) – remiantis Vyriausybės įstatymo 45 str. 1 d. 5 p. Vyriausybės kancleris padeda Vyriausybei koordinuoti ministerijų ir kitų valstybės institucijų veiklą įgyvendinant strateginio planavimo dokumentus, Vyriausybės programą ir sprendžiant kitus krašto reikalus.

5. Keičiamo įstatymo 10 str. 1 d. nustatoma, kad Tarybą *sudaro Vyriausybė*. Siekiant teisėkūros ekonomiškumo bei atsižvelgiant į Vyriausybės įstatymo 27 str. 5 d., siūlytina šioje nuostatoje Vyriausybei įtvirtinti pareigą nustatyti Tarybos *institucinę sudėtį*, o personalinę sudėtį pavedant patvirtinti pvz., Ministrui Pirmininkui.

6. Keičiamo įstatymo 10 str. 2 d. tikslintina šiais aspektais:

6.1. Atsižvelgiant į tai, kad Taryba sudaroma tikslu „*padėti* Vyriausybei koordinuoti <....>“, atitinkamai koreguotinos keičiamo įstatymo 10 str. 2 d. 2 ir 3 p. nuostatos, kuriomis nustatoma, kad Taryba tam tikrus klausimus „koordinuoja“.

6.2. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo įstatymo 10 str. 2 d. 1 p. minimos plėtros kryptys, prioritetai, tikslai ir kt. prieš jiems pritariant Taryboje dar nebūtų patvirtinti, ši nuostata atitinkamai tikslintina (nurodant, kad turimi omenyje jų projektai, pasiūlymai ar pan.). Šiuo aspektu tikslintinas ir šios dalies 4 p.

6.3. Atsižvelgiant į tai, kad remiantis Vyriausybės įstatymo 29 str. 1 d. politikos formavimas ir jos įgyvendinimo koordinavimas yra *ministerijos* atsakomybės sritis, keičiamo įstatymo 10 str. 2 d. 2 p., nustatantis, kad *Taryba koordinuoja* mokslo, technologijų ir inovacijų *politikos formavimą ir įgyvendinimą* tiek, kiek tai reikalinga užtikrinti sinergiją tarp šių politikos sričių, tikslintinas, kaip nesuderinamas su minėta Vyriausybės įstatymo nuostata. Pažymėtina, kad tikslas pasiekti sinergiją tarp mokslo, technologijų ir inovacijų politikos galėtų būti pasiektas koreguojant keičiamo įstatymo 10 str. 2 d. 3 p. ir nustatant Tarybos kompetenciją (padėti) koordinuoti integralumą tarp mokslo, technologijų ir inovacijų politikų (pastarasis punktas papildomai tikslintinas, atskleidžiant su kokiais horizontaliais ir tarpsektoriniais *klausimais* turėtų būti užtikrintas minimų politikų integralumas).

6.4. Jei keičiamo įstatymo 10 str. 2 d. 4 p. norima nustatyti, kad sumanioji specializacija apima mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir inovacijas, siekiant teisinio aiškumo jis dėstytinas pvz. taip: „pritaria sumaniosios specializacijos - mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir inovacijų – prioritetams <....>“. Įvertintinas poreikis įvesti šios sąvokos trumpinį arba atitinkamai tikslinti keičiamo įstatymo 11 str. 2 d. 6 p.

6.5. Keičiamo įstatymo 10 str. 2 d. 5 p. nuostata, remiantis kuria Taryba prireikus *nustato užduotis* atsakingoms institucijoms *dėl šios sistemos tobulinimo*, tikslintina, kadangi Taryba sudaroma *padėti* Vyriausybei, todėl ji neturėtų pavesti atlikti tam tikrų užduočių atsakingoms institucijoms, o sprendimus dėl jų remiantis Vyriausybės įstatymo 22 str. 1 d. 3 p. turėtų priimti pati Vyriausybė. Be to, įvertinant Derinimo pažymoje pateiktą argumentaciją, manytina, kad šia nuostata siekiami tikslai galėtų būti pasiekti nustatant Tarybai teisę, analogišką nustatytai keičiamo įstatymo 14 str. 3 d. (Vyriausybės įgaliota institucija turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybės institucijų bei įstaigų ir organizacijų, kurių veikla susijusi su valstybės reguliuojamomis technologijų ir inovacijų sritimis, informaciją, būtiną nustatytoms funkcijoms atlikti).

7. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 14 str. 2 d. 13 p. siūlomą reguliavimą, keičiamo įstatymo 14 str. 5 d. tikslintina, atsisakant perteklinių nuorodų į keičiamo įstatymo 17 str. 7 d., 21 str. 3 d. Be to, siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, vietoje nuorodos į Ekonomikos ir inovacijų ministeriją, atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 11 str. 1 d. ir kt. nuostatas, teiktina nuoroda į valstybės technologijų ir inovacijų politiką formuojančią ministeriją.

8. Keičiamo įstatymo 21 str. 2 d. siūlomas keitimas dėl nuostatos papildymo moksliniais tyrimais, nedera su šio straipsnio pavadinimu, kuriame moksliniai tyrimai neminimi („Valstybinio eksperimentinės plėtros ir (arba) inovacinės veiklos finansavimo bendrosios nuostatos“).

9. Projekto 11 str. siūloma keičiamo įstatymo įsigaliojimo data (2022 m. sausio 1 d.), tikslintina atsižvelgiant į: 1) Seimo statute įtvirtintų įstatymų priėmimo procedūrų terminus; 2) teisėkūros sistemiškumo principą, reiškiantį, kad žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliotų kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina (Aiškinamajame rašte nurodyta, kad turės būti priimti 8 įgyvendinamieji teisės aktai); 3) inovacinės veiklos skatinimo funkcijų konsolidavime dalyvaujančių įstaigų (Aiškinamajame rašte nurodoma, kad planuojama sukurti *viešąją įstaigą*, inovacijų agentūrą, konsoliduojant trijų agentūrų *viešosios įstaigos* „Versli Lietuva“, *viešosios įstaigos* „Lietuvos verslo paramos agentūra“ ir *biudžetinės įstaigos* Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros vykdomas su technologijų ir inovacinės veiklos skatinimu susijusias funkcijas) pertvarkymui ir reorganizavimui taikytinas procedūras (žr. Civilinio kodekso 2.96, 2.98, 2.101 str., Biudžetinių įstaigų įstatymo 13 str., Viešųjų įstaigų įstatymo 15 str.). Šiuo aspektu tikslintini ir MSĮ projektas bei SVVPĮ projektas. Atsižvelgiant į tai, kad konsolidavime dalyvautų skirtingų teisinių formų juridiniai asmenys, Aiškinamasis raštas pildytinas, pateikiant išsamų paaiškinimą dėl visų nurodytų įstaigų konsolidavimo proceso etapų ir jų išdėstymo laiko perspektyvoje.

10. Remiantis Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 36 p. turi būti Vyriausybei teikiami teisės aktų projektai turi būti vizuoti projektą teikiančios institucijos kalbos redaktoriaus. Šiuo aspektu tikslintini Projektas, MSĮ projektas ir SVVPĮ projektas.

11. MSĮ projektu keičiamo Mokslo ir studijų įstatymo (toliau – Mokslo įstatymas) 14 str. 3 d. nuostata dėl Tarybos kompetencijos tikslintina, atsižvelgiant į Projektu keičiamo įstatymo 10 str. siūlomą Tarybos sudarymo tikslą ir kompetenciją.

12. Mokslo įstatymo 18 str. 2 d., kurioje nustatoma, kad Vyriausybės įgaliota institucija atlieka *šias* mokslo ir studijų *institucijų veiklos rezultatų kūrimo* ir įveiklinimo funkcijas, tikslintina, kadangi Vyriausybės įgaliota institucija negalėtų atlikti mokslo ir studijų *institucijų veiklos rezultatų kūrimo* – mokslo ir studijų institucijų veiklos rezultatus turėtų kurti pačios mokslo ir studijų institucijos. Be to, toliau vardinamos Vyriausybės įgalios

institucijos funkcijos (šios dalies 1 p. nustatoma funkcija – *įgyvendinti* mokslo ir studijų *politiką* mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros srityje) yra platesnės nei minėta nuostata.

13. Mokslo įstatymo 18 str. 2 d. 3 p. nustatoma Vyriausybės įgaliotos institucijos (biudžetinės įstaigos) funkcija – *finansuoti* taikomuosius mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus. Atsižvelgiant į tai, kad remiantis galiojančio Technologijų ir inovacijų įstatymo 14 str. 2 d. 4 p. (kuris Projektu nekeičiamas) pagal šį įstatymą siūloma Vyriausybės įgaliota institucija (viešoji įstaiga) taip pat atliktų analogiškas funkcijas (teikti atlygintą ir neatlygintą *finansavimą* ūkio subjektams, vykdančiams taikomųjų mokslinių tyrimų veiklą, eksperimentinę plėtrą ir inovacinę veiklą), pateiktina argumentacija dėl tokio funkcijų dubliavimo poreikio bei atskleistina ir pagrįstina, kaip būtų užtikrintas pasirinkto finansavimo proceso skaidrumas ir efektyvumas.

14. Siekiant teisinio reguliavimo tikslingumo ir aiškumo, Mokslo įstatymo 18 str. 3 d. tikslintina, nurodant, kad Vyriausybės įgaliota institucija turi teisę gauti informaciją, būtiną nustatytoms funkcijoms atlikti ne iš visų kitų asmenų, bet tik iš tų, kurių veikla susijusi su sritimis, kuriose Vyriausybės įgaliota institucija atlieka funkcijas (žr. Technologijų ir inovacijų įstatymo 14 str. 3 d. analogiją).

15. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, SVVPĮ projektu keičiamo Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo 8 str. 2 d. vietoje nuorodos į Vyriausybės įgaliotąją instituciją - viešąją įstaigą, kurios savininkė yra valstybė, teiktina nuoroda į Technologijų ir inovacijų įstatymo 14 str. nurodytą Vyriausybės įgaliotą instituciją.

16. SVVPĮ 2 str. 2 d. nustatoma, kad *kituose teisės aktuose* vartojamą įstaigos pavadinimą VšĮ „Versli Lietuva“ atstoja Vyriausybės įgaliotos institucijos, nurodytos 8 str. 2 d., *pavadinimas*. Atkreiptinas dėmesys, kad tame straipsnyje institucijos pavadinimas nėra nurodytas, todėl minimai nuostatai trūksta teisinio aiškumo. Be to, jei šios institucijos pavadinimas minimas tik žemesnio nei įstatymai lygmens teisės aktuose, siūlytina šios nuostatos SVVPĮ projekte atsisakyti, ją įtraukiant į atitinkamus SVVPĮ projekto įgyvendinamuosius teisės aktus.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Ieva Peciukonienė